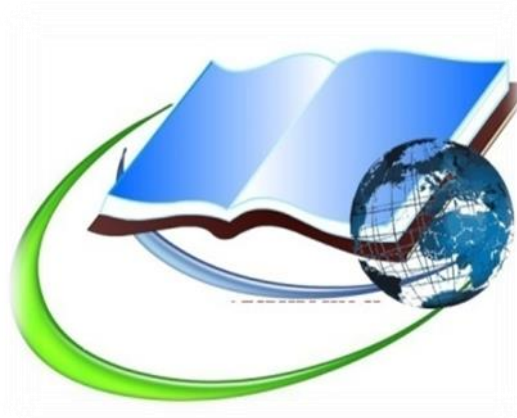

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

RESPUBLIKA TA'LIM MARKAZI

**GEOGRAFIYA FANI
2021-2022-O'QUV YILI
UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARINING
9-, 11- SINF O'QUVCHILARI UCHUN YAKUNIY DAVLAT
ATTESTATSIYASI O'TKAZISH BO'YICHA
METODIK TAVSIYA VA MATERIALLAR**

TOSHKENT – 2022

2021-2022-o'quv yili uchun

Imtihon materiallari Respublika ta'limi markazining navbatdagi ilmiy-metodik kengashida muhokamaga qo'yilib, tavsiya qilindi (**2022-yil 31-martdagi 1-son Ilmiy-metodik kengash qarori**). Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining 9-,11-sinf o'quvchilari yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish bo'yicha metodik tavsiya va materiallarni tijoriy maqsadda ko'paytirib tarqatish taqiqlanadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari metodbirlashmalari yakuniy davlat attestatsiya materiallariga 15-20% gacha o'zgartirishlar kiritishi mumkin.

Tuzuvchi:

U.Sarbolayev – Andijon viloyati Buloqboshi tumanidagi 17-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining oliy toifali geografiya fani o'qituvchisi. (**9-sinf**)

V.N.Fedorko – Toshkent shshar Olmazor tumanidagi 233-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining oliy toifali geografiya o'qituvchisi, geografiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). (**11-sinf**)

Taqrizchilar:

V.Fedorko – Toshkent shshar Olmazor tumanidagi 233-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining oliy toifali geografiya o'qituvchisi, geografiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

D.Hasanova – Toshkent shahar Mirobod tumanidagi 125-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining birinchi toifali geografiya fani o'qituvchisi.

M.Hojiyeva – Respublika ta'lim markazi geografiya fani metodisti.

Z.Bekmanova – Toshkent shahar Mirobod tumanidagi 214-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining birinchi toifali geografiya fani o'qituvchisi.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 9-, 11-sinflarini tugatgan o'quvchilar geografiya fanidan DTS bo'yicha ma'lum darajadagi kompetentsiyalarga ega bo'ladilar. O'quvchilarning olgan bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida 2021-2022-o'quv yilida 9-, 11-sinflarda yakuniy imtihon bilet savollariga og'zaki javob berish usulida o'tkaziladi.

Har bir o'quvchi bittadan biletni tanlab oladi. Tayyorgarlik ko'rish uchun 20 daqiqa vaqt beriladi. Imtihon biletida 3 ta savol va topshiriq berilgan. Birinchisi IX sinf geografiya kursida o'tilgan mavzularga oid nazariy savol, ikkinchisi VIII-X sinf geografiya kursida o'rganilgan atamalardan ikkitasini mazmun-mohiyatini ochib berishga qaratilgan topshiriq, uchinchisi esa xarita bilan ishlash orqali yechiladigan amaliy topshiriq tarzida berilgan.

Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Masalan: 1-savolga 3, 2-savolga 5, 3-savolga 4 qo'yilib, baholar umumlashtirilib so'ngra ulardan o'rtacha ball chiqariladi. $3+5+4 = 12:3=4$

O'quvchilarni baholashda qo'yiladigan ball ular egallashlari lozim bo'lgan kompetentsiyalardan kelib chiqib belgilanadi.

NAZARIY SAVOLLARGA BERILGAN JAVOBLAR BAHOLASH MEZONLARI

No	Baholash mezonlari	Ball
1.	O'quvchi tomonidan savolga javob mazmunan atroflicha ochib berilgan, ilmiy xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa	5
2.	O'quvchi tomonidan savolga javob mazmunan umumiy ravishda ochib berilgan bo'lsa, ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa	4
3.	O'quvchi tomonidan savolga javob qisman ochib berilgan bo'lsa, qupol ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa	3
4.	O'quvchi tomonidan savolga javob berishga uringan, lekin javobi mazmunan noto'g'ri bo'lsa	2
5.	O'quvchi savolga umuman javob bera olmasa	1

ATAMALARNING MAZMUN-MOHİYATINI OCHIB BERISHGA QARATILGAN TOPSHIRIQ JAVOBLARINI BAHOLASH MEZONLARI

No	Baholash mezonlari	Ball
1.	Ikkala atamaning mazmun-mohiyati atroflicha ochib berilgan	5
2.	Bitta atamaning mazmun-mohiyati atroflicha, ikkinchisining mazmun-mohiyati esa qisman ochib berilgan, yoki ikkala atamaning mazmun-mohiyati qisman ochib berilgan	4
3.	Bitta atamaning mazmun-mohiyati ochib berilgan, ikkinchi atamaning mazmun-mohiyati esa ochib berilmagan	3
4.	Faqat bitta atamaning mazmun-mohiyati qisman ochib berilgan	2
5.	Berilgan atamalarning mazmun-mohiyati umuman ochib berilmagan	1

XARITA BILAN ISHLASHGA OID AMALIY TOPSHIRIQ JAVOBLARINI BAHOLASH MEZONLARI

No	Baholash mezonlari	Ball
1.	Geografik obyektlar xaritadan to'g'ri va aniq ko'rsatilgan, ularning geografik o'rnini izohlangan, geografik koordinatalar ilmiy xatolarsiz aniqlangan bo'lsa	5
2.	Geografik obyektlar xaritadan to'g'ri va aniq ko'rsatilgan, ularning geografik o'rnini izohlangan, geografik koordinatalarni aniqlashda xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa	4
3.	Geografik obyektlar xaritadan tahminiy ko'rsatilgan, ularning geografik o'rnini izohlanmagan, geografik koordinatalar aniqlashda qupol xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa	3
4.	Geografik obyektlar xaritadan noto'g'ri ko'rsatilgan, ularning geografik o'rnini izohlanmagan, geografik koordinatalar aniqlay olmagan bo'lsa	2
5.	O'quvchi topshiriqni mutlaqo xato bajargan bo'lsa	1

Izoh: Amaliy topshiriqlarini bajarish uchun zarur o'quv jihozlari (dunyoning siyosiy xaritasi, O'zbekiston Respublikasining siyosiy-ma'muriy xaritasi) o'qituvchi tomonidan oldindan tayyorlab qo'yiladi.

9-SINF

1 - BILET

1. Afrikaning geografik o'rnini va siyosiy xaritasi.
2. "Hududiy mehnat taqsimoti" va "Iqtisodiy geografik o'rin" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonda maydoni 5 mln km² dan katta davlatlar soni nechta va ularni xaritadan ko'rsating. Ularning orasidagi to'liq Janubiy yarimsharda joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

2 - BILET

1. Xitoy iqtisodiyoti va iqtisodiy rayonlari.
2. "Tabiiy sharoit" va "Tabiiy resurslar" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. "Katta yettilik" guruhiga kiruvchi davlatlarini xaritadan ko'rsating. Ulardan qaysilari to'laligicha Bosh meridiandan g'arbda joylashgan? Bu davlatlardan birortasi poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

3 - BILET

1. Davlatlarning boshqaruv shakllari bo'yicha tasnifi.
2. "Agroiqlimiy resurslar" va "Biologik resurslar" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Xaritadan tabiiy resurslarning ko'p turlari bilan yaxshi ta'minlangan mamlakatlarni maydoni jihatidan ketma-ketlikda tartib bilan ko'rsating. Ularning orasida O'zbekistonga qo'shni bo'lgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

4 - BILET

1. Osiyo qit'asining geografik o'rnini, chegaralari va siyosiy xaritasi.
2. "Migratsiya" va "Urbanizatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Yevropadagi orol davlatlarni ko'rsating. Ushbu davlatlarning qaysilari Bosh meridiandan to'laligicha g'arbda joylashgan? Bosh meridian chizig'i kesib o'tgan orol davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

5 - BILET

1. Hozirgi jahon siyosiy xaritasining shakllanishi.
2. "Issiqxona samarasi" va "Agglomeratsiya» atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Osiyo mintaqasidagi yarimorol davlatlarni ko'rsating. Ular orasidagi eng yirik davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

6 - BILET

1. Global ekologik muammolar.
2. "Demografik portlash" va "Ijtimoiy soha" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan Fors qo'ltig'i arab davlatlarini ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi birida Quyosh qolganlariga nisbatan erta chiqadi? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

7 - BILET

1. Mineral resurslar geografiyasi.
2. "Depopulyatsiya" va "Iqtisodiy rayon" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Osiyoning aholi soniga ko'ra beshta peshqadam davlatlarini ko'rsating. Qit'ada aholi soni eng ko'p bo'lgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

8 - BILET

1. Urbanizatsiya jarayonining mohiyati. Urbanizatsiya darajasiga ko'ra jahon davlatlarining tasnifi.
2. "Hududiy ishlab chiqarish majmuasi (HCHM)" va "Aholining etnik tarkibi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan cho'yan ishlab chiqaruvchi 5 ta yetakchi davlatlarni ko'rsating. Ular orasidan eng kichik davlat poytaxti geografik koordinatalarini aniqlang.

9 - BILET

1. Yevropaning tabiiy sharoiti va resurslari.
2. "Megalopolis" va "Hududiy ixtisoslashuv" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Osiyodagi yangi sanoatlashgan davlatlarni ko'rsating. Ularning orasida Shimoliy qutbga eng yaqin joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

10 - BILET

1. Mamlakatlarning davlat tuzilishi bo'yicha tasnifi.
2. "Globalashuv" va "Rekreatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Afrikadagi ichki kontinental davlatlardan 5 tasini ko'rsating. Ushbu materikdagi ichki kontinental davlatlardan qaysi biri to'laligicha bitta davlat hududi bilan o'ralgan, ya'ni anklav davlat hisoblanadi? Bu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

11 - BILET

1. Fan-texnika inqilobi. Ishlab chiqarishning rivojlanishiga innovatsion texnologiyalarning ta'siri.
2. "Xalqaro mehnat taqsimoti" va "Melioratsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan OPEK tashkilotiga a'zo davlatlarni ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi birida Quyosh qolganlariga nisbatan keyin botadi? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

12 - BILET

1. Jahon mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanganligi bo'yicha tasnifi.
2. "Soxta urbanizatsiya" va "Mehnat resurslari" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Kaspiy dengizga tutash bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ular orasidan ekvatorga eng yaqin joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

13 - BILET

1. Jahon aholisining irqiy tarkibi.
2. "Xalqaro iqtisodiy integratsiya" va "Fraxt" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Amerika qit'asidagi 2 ta ichki kontinental davlatni ko'rsating. Ularning orasida janubiy qutbga yaqinroq joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

14 - BILET

1. Yevropaning geografik o'rni, chegaralari va siyosiy xaritasi.
2. "Yoqilg'i-energetika balansi" va "Tranzit" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan paxtani eng ko'p yetishtiradigan davlatlarni ko'rsating. Ular orasidan okean va dengizlardan uzoqda joylashgan davlat poytaxti geografik koordinatalarini aniqlang.

15 - BILET

1. Amerika qit'asining siyosiy xaritasi.
2. "Texnik ekinlar" va "Magistral" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan po'lat quyish bo'yicha 5 ta yetakchi davlatlarni ko'rsating. Ular orasidan eng katta davlat poytaxti geografik koordinatalarini aniqlang.

16 - BILET

1. Jahon neft va gaz sonoati geografiyasi.
2. "Intensiv qishloq xo'jaligi" va "Monarxiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Yevropadagi xalqaro turizmning yirik markazlari bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ulardan qaysi biriga Sardiniya va Sitsiliya orollari tegishli? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

17 - BILET

1. Osiyo mamlakatlarining aholisi.
2. "Ekstensiv qishloq xo'jaligi" va "Erkin iqtisodiy zona" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan foydalanib Yevropaning bevosita dengizga tutash bo'lmagan davlatlardan 5 tasini ko'rsating. Yevropadagi bunday davlatlardan eng shimoliy qismida joylashgan poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

18 - BILET

1. Qozog'iston Respublikasining iqtisodiy geografik tavsifi.
2. "Tashqi savdo" va "Vegetatsiya davri" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Yevropa mintaqasidagi maydoni 500 ming km² dan katta bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ular orasidan Bosh meridianga eng yaqin joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

19 - BILET

1. Rossiya Federatsiyasi geografik o'rnining ijobiy va salbiy jihatlari, tabiiy sharoiti va resurslari.
2. "Boyitish fabrikasi" va "Fan-texnika inqilob" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasi yordamida Fransiya iqtisodiy geografik o'rniga baho bering. Fransiya poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

20 - BILET

1. Afrika mamlakatlarining aholisi va xo'jaligi.
2. "Savdo balansi" va "Jahon xo'jaligi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan Osiyodagi orol davlatlari ko'rsating. Ular orasidan to'laligicha Janubiy yarimsharda joylashgan davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

21 - BILET

1. Avstraliya Ittifoqining geografik o'rni va aholisi.
2. "Federativ davlat" va "Agrosanoat majmuasi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan qirg'oqlarini O'rta dengiz suvlari yuvadigan Afrika davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi biri qisman Osiyoda joylashgan? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

22 - BILET

1. Germaniya iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy resurslari va aholisi.
2. "Parlamentar respublika" va "Selluloza" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan aholisi 1 mlrd dan ortiq bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi birida Quyosh nisbatan erta chiqadi? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

23 - BILET

1. Eron, Avg'oniston va Pokistonning iqtisodiy geografik o'rinlarini taqqoslang. Qaysi davlatning iqtisodiy geografik o'rni nisbatan noqulay hisoblanadi va nima uchun?

2. "Anklav davlat" va "Kooperatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Jahonning siyosiy xaritasidan Yevropadagi yarimorol davlatlarni ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi birida Quyosh qolganlariga nisbatan keyin botadi? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

24 - BILET

1. Yaponiyaning iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va resurslari.

2. "Eksklav" va "Irrigatsiya mashinasozligi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Jahonning siyosiy xaritasidan birdaniga 3 ta okeanga chiqishga ega bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti ekvatorga eng yaqin joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

25 - BILET

1. Indoneziya, Malayziya va Singapurning iqtisodiy geografik o'rinlarini taqqoslang va umumiy jihatlarini aniqlang.

2. "Tugamaydigan resurslar" va "Aholining tabiiy ko'payishi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Jahonning siyosiy xaritasidan Osiyodagi dengiz va okeanga chiqish imkoniyati bo'lmagan 5 ta davlatni ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti ekvatoridan eng uzoqda joylashganligini aniqlang va bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

26 - BILET

1. Amerika Qo'shma Shtatlarining geografik o'rni va aholisi.

2. "Yalpi ichki mahsulot (YIM)" va "Kombinatlashtirish" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Jahonning siyosiy xaritasidan Afrikaning Bosh meridian kesib o'tgan davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti Sharqiy yarimsharda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

27 - BILET

1. Fors qo'ltig'i arab davlatlarining geografik o'rni va iqtisodiyoti.
2. "Unitar davlat" va "Briket" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan Meksika qo'ltig'iga tutash davlatlarni ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti Bosh meridiandan eng uzoqda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalari aniqlang.

28 - BILET

1. Yevropa mamlakatlari aholisining tabiiy ko'payishi, yosh va diniy tarkibi.
2. "Ko'chirilgan kapitalizm davlatlar" va "Rekultivatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan Markaziy Osiyo davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti ekvatoridan eng uzoqda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

29 - BILET

1. Jahon aholisining soni va uning o'sishi.
2. "Mineral resurslar" va "Shartli yoqilg'I" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan hududini shimoliy tropik chizig'i kesib o'tgan Osiyo davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi biri Qizil dengizga tutash? Bu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

30 - BILET

1. Buyuk Britaniyaning geografik o'rni, iqtisodiyoti.
2. "Indisturial-agrar iqtisodiyot" va "Teokratik monarxiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Jahonning siyosiy xaritasidan hududini janubiy tropik chizig'i kesib o'tgan Janubiy Amerika davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi biri Tinch okeanga tutash? Bu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

11-SINF

1 - BILET

1. Geografiya fanlari tizimi va uning tarkibi. Zamonaviy geografiya tomonidan o'rganilayotgan amaliy muammolar.

2. "Demografik portlash" va "Migratsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Yevropadagi orol davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi biri ekvatoridan eng uzoqda joylashganligini aniqlang. Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

2 - BILET

1. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlardagi demografik vaziyat. Demografik siyosatning mohiyati va maqsadlari.

2. "Geoid" va "Madaniy landshaft" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan birdaniga uchta davlatga chegaradosh bo'lgan viloyatlarni ko'rsating. Ularning qaysi biri ekvatorga yaqinroq joylashgan? Ushbu viloyat markazining geografik koordinatalarini aniqlang.

3 - BILET

1. Yerning shakli va uning geografik oqibatlari, ularning kundalik hayotda kuzatilishi.

2. "Qor chizig'i" va "Deflyatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Sharqiy Osiyo davlatlari va ularning poytaxtlarini ko'rsating. Ushbu subregion davlatlari poytaxtlaridan qaysi biri Bosh meridiandan eng uzoqda joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

4 - BILET

1. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda sanoatning rivojlanishi, vujudga kelgan yangi tarmoq va korxonalar.

2. "Geografik qobiq" va "Eroziya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.

3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Skandinaviya davlatlarini ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi biri ekvatoridan eng yaqinda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

5 – BILET

1. Yerning Quyosh va o'z o'qi atrofidagi harakati, ularning kundalik hayotda kuzatiladigan geografik oqibatlari.
2. “Urbanizatsiya” va “Depopulyatsiya” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Qozog'istonga chegaradosh bo'lgan respublikamizning hududlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining markazida qolganlariga nisbatan Quyosh eng so'ngra botadi? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

6 – BILET

1. Migratsiyalar va ularning turlari. Xalqaro migratsiyalar va ularning muammoli oqibatlari.
2. “Nurash” va “Qo'riqxonalar” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Vest-Indiyani ko'rsating. Vest-Indiyadagi davlatlardan hududining kattaligi bo'yicha eng yirigi qaysi? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

7 – BILET

1. Geografiya antik davrda va O'rta asrlardagi rivojlanishi, Sharq olimlari geografik bilimlarning rivojlanishiga qo'shgan hissasi.
2. “Global shaharlar” va “Eksklav” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ulardan qaysi birining maydoni eng yirik? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

8 – BILET

1. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda transportning rivojlanishi, uning iqtisodiy ahamiyati.
2. “Buyurtmaxona” va “Karst” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Sirdaryo daryosi oqib o'tadigan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining markazi Grinvidan eng uzoqda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

9 - BILET

1. Geotizimlar mohiyati va pog'onalari, geotizimlarni o'rganishning amaliy ahamiyati.
2. "Makroiqtisodiy geografik o'rin" va "Delimitatsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Osiyodagi orol davlatlaridan ixtiyoriy 5 tasini ko'rsating. Ular ekvatorga nisbatan qaysi yarimsharda joylashganini aniqlang. Ushbu davlatlar poytaxtlaridan birining geografik koordinatalarini aniqlang.

10 - BILET

1. Markaziy Osiyoning davlatlarining iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va resurslaridagi tafovutlari.
2. "Afeliy" va "Kenglik zonalligi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan respublikamizning chekka nuqtalarini ko'rsating. Ulardan qaysi birida Quyosh birinchi bo'lib chiqadi? Ushbu nuqtaning geografik koordinatalarini aniqlang.

11 - BILET

1. Yerning ichki tuzilishi.
2. "Atrof-muhit monitoringi" va "Demografik siyosat" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Kaspiy dengizini ko'rsating. Uning sohilida qaysi poytaxt shahar joylashgan? Uning geografik koordinatalarini aniqlang.

12 - BILET

1. Global energetika muammosi va uning yechimlari, muqodil energetika haqida tushuncha.
2. "Litosfera" va "Perigeliy" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Qizilqum cho'lida joylashgan Navoiy viloyatidagi ikkita shaharni ko'rsating. Ulardan qaysi biri ekvatorдан uzoqroqda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

13 - BILET

1. Zamonaviy geoxronologik shkala va uning bosqichlari.
2. "Antropogen landshaft" va "Tashqi migratsiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Yevropadagi ichki kontinental davlatlaridan ixtiyoriy 5 tasini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti Bosh meridianga eng yaqin joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

14 - BILET

1. Mustaqil davlatlar hamdo'stligi. Shanxay hamkorlik tashkiloti.
2. "Geotizim" va "Seysmik mintqa" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan ham Qozog'iston, ham Tojikiston bilan chegaradosh bo'lgan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Bu viloyatlar markazlaridan qaysi biri Grinvichga eng yaqin joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

15 - BILET

1. Zilzilalar sodir bo'lish sabablari. Seysmik mintaqalar. 12-ballik seysmik shkala.
2. "Mayatniksimon migratsiya" va "Geografik prognoz" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Mustaqil davlatlar hamdo'stligiga a'zo bo'lgan davlatlarni ko'rsating. Ulardan qaysilari to'laligicha Yevropada joylashgan? Ushbu davlatlar poytaxtlaridan birining geografik koordinatalarini aniqlang.

16 - BILET

1. O'zbekiston qishloq xo'jaligining Mustaqillik yillarida rivojlanishi, tarmoqdagi islohotlar.
2. "Balandlik mintaqalanishi" va "Tabiat yodgorligi" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan respublikamizdagi ekvatorga eng yaqin shaharni ko'rsating. U qaysi viloyatda joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

17 - BILET

1. Geografik qobiqdagi tabiat hodisalarining ritmikligi, uning kundalik hayotda namoyon bo'lishi.
2. "Rekreatsiya" va "Geografik baholash" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Janubiy Osiyo davlatlarini ko'rsating. Ushbu davlatlardan qaysi birining poytaxti ekvator dan eng uzoqda joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

18 - BILET

1. O'zbekistonning iqtisodiy geografik o'рни: ijobiy va salbiy xususiyatlar.
2. "Glyatsiologiya" va "Geyzer" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Zarafshon daryosi oqib o'tadigan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining markazi respublikamiz poytaxtiga eng yaqin masofada joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

19 - BILET

1. Balandlik mintaqalanishi qonuniyati, uning sabablari, xo'jalik faoliyatiga ta'siri.
2. "Ichki migratsiya" va "Tibbiy geografiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan hududini ekvator chizig'i kesib o'tgan Janubiy Amerika davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxtining Shimoliy yarimsharda joylashgan? Bu poytaxt shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

20 - BILET

1. Insoniyat global muammolari va ularning sabablari haqida umumiy tushuncha.
2. "Mantiya" va "Sektorlik" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Tojikistonga chegaradosh bo'lgan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining maydoni eng kichik? Bu viloyat markazining geografik koordinatalarini aniqlang.

21 - BILET

1. Geografik qobiqning zonalligi, uning jamiyat hayotiga ta'siri.
2. "Transchegaraviy daryo" va "Globalashuv" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan qirg'oqlarini O'rta dengiz suvlari yuvadigan Afrika davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi biri to'laligicha Bosh meridiandan g'arbda joylashgan? Ushbu davlat poytaxtining geografik koordinatalarini aniqlang.

22 - BILET

1. O'zbekistonning tabiiy resurs salohiyati va uning iqtisodiy ahamiyati.
2. "Galaktika" va "Geoxronologiya" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Qirg'izistonga chegaradosh bo'lgan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining maydoni eng kichik? Bu viloyat markazining geografik koordinatalarini aniqlang.

23 - BILET

1. Antropogen landshaftlar va ularning tasniflanishi.
2. "Demografik siyosat" va "Mikroiqtisodiy geografik o'rin" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Lotin Amerikasining to'laligicha ekvatoridan janubda joylashgan davlatlarini ko'rsating. Ushbu davlatlarning poytaxtlaridan qaysi birida Quyosh qolganlariga nisbatan so'ngra botadi? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

24 - BILET

1. Rivojlanayotgan mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy qoloqligi muammosi.
2. "Geoid" va "Surilma" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Turkmanistonga chegaradosh bo'lgan respublikamizning hududlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining maydoni eng kichik? Bu viloyat markazining geografik koordinatalarini aniqlang.

25 - BILET

1. Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar va ularning turlari.
2. “Demografik portlash” va “Anklav davlat” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Lotin Amerikasidagi okeanga chiqish imkoniyati bo'lmagan 2 ta davlatni ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti ekvatoridan uzoqroqda joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalari aniqlang.

26 - BILET

1. Urbanizatsiya jarayoni turli mintaqalarda kechishining xususiyatlari. Urbanizatsiyaning muammoli jihatlari.
2. “Kenglik zonalligi” va “Geomorfologiya” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan faqat bitta davlat bilan chegaradosh bo'lgan respublikamizning viloyatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birida qolganlariga nisbatan Quyosh eng so'ngra botadi? Bu viloyat markazining geografik koordinatalarini aniqlang.

27 - BILET

1. Tabiiy geografik jarayonlar, ularning xo'jalik va ekologik vaziyatga ta'siri.
2. “Texnik ekinlar” va “Geografik baholash” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan Markaziy Osiyo davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxti Bosh meridiandan eng uzoq joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalari aniqlang.

28 - BILET

1. Markaziy Osiyo davlatlarining iqtisodiy geografik va geosiyosiy o'rni.
2. “Yonbag'ir ekspozitsiyasi” va “Abraziya” atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan Toshkent viloyatidagi eng janubiy shaharni ko'rsating. Bu shahar qaysi daryoning sohillarida joylashgan? Ushbu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

29 - BILET

1. Geoekologik muammolar va ularning hududiy darajalari. O'zbekistonning geoekologik muammolari.
2. "Siyosiy geografiya" va "Antropogen landshaft" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. Dunyoning siyosiy xaritasidan hududini ekvator chizig'i kesib o'tgan Osiyo davlatlarini ko'rsating. Ulardan qaysi birining poytaxtining Janubiy yarimsharda joylashgan? Bu poytaxt shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.

30 - BILET

1. Demografik o'tish jarayoni, uning bosqichlari va oqibatlari.
2. "Fatsiya" va "Afeliy" atamalarining mazmun-mohiyatini tushuntiring.
3. O'zbekiston siyosiy-ma'muriy xaritasidan asosan cho'l yaylovlaridan iborat bo'lgan respublikamizning 3 ta hududini ko'rsating. Bu hududlar markazlaridan qaysi biri ekvatorga eng yaqin joylashgan? Bu shaharning geografik koordinatalarini aniqlang.